

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 817/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Veikkauksen edunsaajajärjestöjen rahoituksesta ja peliriippuvaisten auttamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jussi Wihosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 817/2020 vp:

Miten hallitus aikoo puuttua Veikkauksen ja edunsaajajärjestöjen rahoitustoimintaan, jotta siitä saadaan entistä läpinäkyvämpää ja rahoitusta ei tehdä peliriippuvaisten kustannuksella,

miten hallitus aikoo auttaa peliriippuvaisia selviämään ongelmistaan,

miksi tappiorajaa nostettiin takaisin 2 000 euroon,

aikooko hallitus tarkastella uudestaan pelaamisen tappiorajaa ja muuttaa sitä alemmaksi ja

miten hallitus aikoo muuttaa toimintaansa ja suhtautumistaan kansalaisia kohtaan, jottei kansalaisten tarvitse kokea olevansa vain valtion raha-automaatteja?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Rahapelipolitiikkamme ensisijainen tavoite on rahapelihaittojen ehkäisy ja vähentäminen. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman rahapelipolitiikkaa koskevien linjausten lähtökohta on yksinoikeusjärjestelmän säilyttäminen ja sen edelleen vahvistaminen. Hallitusohjelma mukaan rahapelihaittojen hillitsemiseksi rahapelipolitiikalla turvataan Veikkaus Oy:n kanavointikykyinen yksinoikeus ja Veikkaus Oy:n toimintaedellytykset nopeasti muuttuneessa toimintaympäristössä. Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että rahapelihaittoja torjutaan tehokkaasti ja että rahapelaamista ohjataan lailliseen, vastuulliseen ja valvottuun pelitarjontaan. Hallitusohjelman mukaan rahapelipolitiikan tavoitteiden varmistamiseksi hallitus toteuttaa hallituskauden alussa arpajaislain uudistuksen toisen vaiheen.

Sisäministeriössä on parhaillaan käynnissä arpajaislain (1047/2001) uudistamista koskeva hanke (SM051:00/2019). Hankkeen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti selvittää arpajaislain uudistamistarpeita erityisesti rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisyn ja vähentämisen edelleen tehostamiseksi. Lisäksi hankkeessa selvitetään lainsäädännöllisiä keinoja, joilla voitaisiin tukea Veikkaus Oy:n toimintaedellytyksiä yksinoikeusjärjestelmän vahvistamiseksi.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 817/2020 vp

Hankkeen tehtävänä on edellä mainittujen tavoitteiden mukaisesti valmistella mietintö arpajaislain ja tarvittavan muun lainsäädännön kehittämiseksi seuraavien asiakokonaisuuksien osalta: pakollisen tunnistautuneen pelaamisen laajentaminen hajasijoitetusta raha-automaattipelaamisesta muuhun rahapelaamiseen muun ohella pelaajan itselleen asettaman pelikiellon mahdollistamiseksi, raha-automaattien sijoittelua ja rahapelien myyntipisteiden sijoittumista koskeva sääntely, rahapelien markkinointia ja arpajaislain vastaista markkinointia koskeva sääntely, peli- ja pelaajadatan kerääminen ja hyödyntäminen rahapelihaittojen seurannassa, ehkäisyssä ja tutkimuksessa ja Veikkaus Oy:n vastuullisen asiakkuuden mallin mahdollistamiseksi, pelikasinon määräaikaisen pelikiellon laajentaminen toistaiseksi voimassa olevaksi, maksuliikenteelle asetettavien estojen käyttöönoton selvittäminen yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelle suuntautuvan pelaamisen rajoittamiseksi, Veikkaus Oy:n liiketoiminnan mahdollinen kehittäminen yritysten väliseen liiketoimintaan, peliserverin sijaintiin liittyvät kysymykset, kansainvälisten yhteispoolipelien edellyttämät muutokset totopelaamisessa ja vedonlyöntipelien uudistukseen liittyvät muutostarpeet.

Voimassa olevan arpajaislain peruslinjaus noudattaa jo sitä ennen voimassa olleen sääntelyn peruslinjausta, jonka mukaan tulojen hankkiminen ihmisten pelihalua hyväksikäyttäen sallitaan ainoastaan rajoitetussa määrin ja tällöinkin ainoastaan hyväntekeväisyyttä varten tai muun aatteellisen toiminnan tukemiseen. Rahapelituotto jaetaan arpajaislaissa säädettyihin yleishyödyllisiin tarkoituksiin laissa säädettyjen tuotonjako -osuuksien mukaisesti. Suomalaisessa rahapelijärjestelmässä tuotonjakoasiat käsitellään varsinaisesti rahapelitoiminnasta erillään siten, että maa- ja metsätalousministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö vastaavat oman toimialansa osalta Veikkaus Oy:n rahapelituotosta jaettavien avustusten ja valtionosuuksien myöntämisestä. Avustusten myöntämisessä noudatetaan valtionavustuskilpailulakia ja lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämien valtionavustusten ja valtionosuuksien osalta myös opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia. Voimassa olevan tuotonjakomallin perusteiden muuttaminen edellyttää arpajaislakiin ja muuhun lainsäädäntöön tehtäviä muutoksia, joiden tarkastelu ei tällä hetkellä kuulu arpajaislakihankkeessa selvitettäviin asiakokonaisuuksiin.

Sisäministeriö muutti 28.4.2020 Veikkaus Oy:n rahapelien pelisäännöistä annettua ministeriön asetusta. Asetusmuutoksella alennettiin määräaikaisesti Veikkaus Oy:n sähköisessä pelipalvelussa (veikkaus.fi) pelattavien nopearytmisten rahapelien vuorokausikohtaista ja kuukausikohtaista enimmäistappiomäärää. Muutetun asetuksen mukaisesti ajalla 1.5. – 30.9.2020 yhtiön sähköisessä pelipalvelussa pelattavissa nopearytmisissä peleissä vuorokausikohtainen enimmäistappioraja oli yhteensä 500 euroa ja kuukausikohtainen enimmäistappioraja yhteensä 500 euroa. Ennen asetusmuutosta enimmäistappiorajat olivat 1 000 euroa vuorokaudessa ja 2 000 euroa kuukaudessa.

Asetusmuutoksen tavoitteena oli tehostaa rahapelaamista aiheutuvien haittojen ehkäisemistä ja vähentämistä koronavirusepidemian vuoksi. Erityisesti asetusmuutoksella tavoiteltiin rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisemistä ja vähentämistä tilanteessa, jossa rahapelaamista saattoi siirtyä silloin voimassa olevien rajoitusten ja suositusten johdosta lisääntyneen kotona oleskelun ja fyysisen raha-automaatti- ja kasinopelipelimahdollisuuksien puuttumisen vuoksi Veikkaus Oy:n sähköisessä pelipalvelussa tapahtuvan nopearytmisen ja erityisen pelihaittojen vaaran

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 817/2020 vp

sisältävään rahapelaamisen. Koronavirustartuntojen estämiseksi Veikkaus Oy oli tuolloin omaehtoisesti sulkenut kaikki hajasijoitetut raha-automaatit, yhtiön pelisalit sekä Helsingissä sijaitsevan pelikasinon.

Näiden fyysisten pelimahdollisuuksien sittemmin avauduttua kesällä 2020 kuukausikohtainen tappioraja palautettiin sisäministeriön 28.9.2020 antamalla asetuksella 2 000 euroksi mutta vuorokausikohtainen tappioraja pysyy asetusmuutoksen mukaisesti edelleen alemmassa 500 eurossa vuoden 2020 loppuun saakka. Fyysisten pelimahdollisuuksien avautumisen lisäksi muutos perustuu rahapelihaittoista saatuihin tutkimustuloksiin, joiden mukaan lyhyellä aikavälillä tai yksittäisinä kertoina suurien summien häviäminen on pidemmälle ajanjaksolle jakaantuvaa korkeaa kuluusta useammin yhteydessä ongelmapelaamiseen.

Enimmäistappiorajat ovat ainoastaan osa sisäministeriön vuonna 2017 asetuksella antamaa Veikkaus Oy:n verkkorahapelaamista koskevaa pelirajoituskokonaisuutta. Enimmäistappiorajojen lisäksi pelaajan on lisäksi aina asetettava nopearytmisiä pelejä koskevat vuorokausi- ja kuukausikohtaiset tappiorajat. Käytännössä suurin osa pelaajista on asettanut kuukausikohtaisen enimmäistappiorajan 500 euroksi tai tämän alle. Pelaajan on myös asetettava pelitililleen vuorokausikohtainen ja kuukausikohtainen enimmäisrahansiirtoraja eikä pelaaja voi siirtää rahaa pelitililleen öiseen aikaan. Kaikissa Veikkaus Oy:n verkkorahapeleissä on käytössä peliajan aikamuistutin. Pelaaja voi lisäksi asettaa itselleen kaikkea verkkorahapelaamista koskevan taikka peli- tai peliryhmäkohtaisen pelieston. Kaikissa Veikkaus Oy:n verkkorahapeleissä on lisäksi pelaajan näkyvillä ja käytössä kaiken verkkorahapelaamisen keskeyttävä pikasulkutoiminnallisuuspainike, joka estää pelaamisen painikkeen käyttöä seuraavan vuorokauden loppuun asti.

Kyse on yksittäisen rajoituksen sijaan pelirajoituskokonaisuudesta ja sen toimivuuden arviointi on tällä hetkellä käynnissä sosiaali- ja terveysministeriössä. Tämän työn valmistuttua voidaan arvioida, tulisiko pelirajoituskokonaisuutta joiltakin osin muuttaa rahapelihaittojen ehkäisemisen ja vähentämisen edelleen tehostamiseksi. Asian arvioinnissa on muistettava myös se tosiseikka, että toistaiseksi Suomessa ei ole estetty pelaamasta verkon välityksellä yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia rahapelejä, joiden tarjontaa ei voida rajoittaa edellä kuvatun kaltaisella arpajaislain nojalla annetulla sääntelyllä.

Arpajaislain mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriö kehittää rahapelihaittojen ehkäisyä ja hoitoa. Sosiaali- ja terveysministeriö on kuullut laajasti sidosryhmiä nelivuotiskauden (2020-2023) painopisteiden määrittelyssä. Yksi keskeinen painopiste tällä kaudella liittyy riskiryhmiin ja riskipelaamiseen kohdennettaviin toimiin. Tavoitteina ovat riskipelaamisen rajojen määrittely ja tunnistaminen, puheeksioton ja varhaisen tunnistamisen edistäminen palveluissa sekä rahapelihaittojen ehkäisyn tehostaminen osana paikallista ehkäisevää päihdetyötä. Myös Veikkaus Oy:n peli- ja pelaajadatan hyödyntäminen haittojen ehkäisyssä sisältyy näihin tavoitteisiin.

Tuen ja hoidon osalta arpajaislain mukaisen työn tavoitteena on edistää hoidon ja tuen tarpeen arviointia, kehittää palveluiden laatua, saatavuutta ja saavutettavuutta, tukea hoitopalveluiden kehittämistyötä, integroida palvelut soterakenteisiin sekä vahvistaa ja vakiinnuttaa valtakunnallista kehittämistyötä tukeva Pelikliniikkatoiminta.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 817/2020 vp

Hallitus suhtautuu vakavasti rahapelihaittoihin, ja käynnissä olevassa arpajaislakihankkeessa selvitetään keinoja parhaalla tavalla lainsäädännöllisesti ehkäistä ja vähentää rahapelihaittoja. Sosiaali- ja terveysministeriön johdolla laaditaan lisäksi rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä koskeva rahapelipoliittinen ohjelma.

Helsingissä 23.11.2020

Sisäministeri Maria Ohisalo